

آیین نامه اجرایی قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی

فصل سوم – طبقه بندی زندانیان و شورای طبقه بندی - سوم

فصل سوم – طبقه بندی زندانیان و شورای طبقه بندی

ماده 22

ماده 22 – به منظور ایجاد رویه واحد در تفکیک و تخصیص زندان های هر استان، برنامه ریزی و نظارت در امر طبقه بندی زندانیان در چارچوب این آیین نامه، «شورای مرکزی طبقه بندی» با حضور دادستان کل کشور یا نماینده وی، رئیس سازمان، معاون قضایی، معاون اصلاح و تربیت و معاون توسعه مدیریت و منابع سازمان، تشکیل می گردد.

معاون اصلاح و تربیت سازمان به عنوان دبیر این شورا، برگزاری جلسات را حداقل برای هر سه ماه یک بار هماهنگ می نماید. هر یک از مدیران کل زندان های سراسر کشور به هنگام بررسی وضعیت طبقه بندی زندانیان استان مربوط، با هماهنگی قبلی در جلسات شورا شرکت می کنند.

تبصره

تبصره – مصوبات این شورا برای اجرا، توسط دادستان کل کشور به دادستان های سراسر کشور و توسط رئیس سازمان به مدیران کل زندان ها ابلاغ و در سامانه سجازا ثبت می شود.

ماده 23

ماده 23 – در هر مؤسسه، «شورای طبقه بندی» با ترکیب زیر و با حضور قاضی اجرا تشکیل می شود:

الف – قاضی اجرا (قاضی ناظر زندان) به عنوان رئیس شورا.

ب – رئیس مؤسسه یا یکی از معاونان وی.

پ - مسئول واحد امور قضایی مؤسسه یا یک نفر از مددکاران قضایی به عنوان دبیر شورا.

ت - رئیس اندرزگاه مربوط.

ث - مسئول واحد اصلاح و تربیت یا واحد فرهنگی مؤسسه.

ج - مسئول واحد حفاظت و اطلاعات مؤسسه.

چ - مسئول واحد بهداشت و درمان و یا روان شناس مؤسسه.

ماده 24

ماده 24 - وظایف شورای طبقه بندی به شرح زیر است:

الف - اتخاذ تصمیمات کلی برای تفکیک و طبقه بندی برای متهمان و محکومان جدیدالورود، با رعایت مصوبات شورای مرکزی طبقه بندی و همچنین اتخاذ تصمیم موردی در خصوص مواردی که رئیس مؤسسه با پیشنهاد سامانه سجازا برای طبقه بندی مخالفت کرده و یا در مواردی که زندانی اعتراض نموده است.

ب - اتخاذ تمهیدات و تدابیر لازم برای اجرای سیاستها و دستورالعملهای ابلاغی از سوی سازمان در خصوص سطح امور رفاهی و خصوصیات تفصیلی هر طبقه یا هر بخش از مؤسسه.

پ - بررسی وضعیت زندانیان دارای شرایط انتقال به انواع مؤسسههای کیفری.

ت - بررسی درخواستهای مرخصی زندانیان.

ث - بررسی درخواستهای اشتغال یا عدم اشتغال در زندان نیمه باز و همچنین در مراکز حرفه آموزی و اشتغال یا خارج از مؤسسه که تحت نظارت سازمان است.

ج - بررسی ادعای توبه متهمان بازداشتی بر اساس گزارش مشروح مددکار اجتماعی یا یکی از روحانیون به انتخاب رئیس مؤسسه و همچنین بررسی ادعای توبه محکومان، مبتنی بر درجه اعتباری زندانی و صدور گواهی مستدل مبنی بر تنبه زندانی و مقرون به صحت بودن ادعای توبه وی، برای ارائه به مرجع قضایی مربوط.

چ - پیشنهاد و اظهارنظر نسبت به درخواست آزادی مشروط، تعلیق اجرای مجازات، عفو و تخفیف مجازات

محکوم.

ح - پیشنهاد تبدیل مجازات حبس به نظام نیمه آزادی و یا آزادی تحت نظارت سامانه‌های الکترونیکی، موضوع مواد 56، 57 و 62 قانون مجازات اسلامی و ماده 553 قانون آیین دادرسی کیفری.

تبصره 1

تبصره 1 - مصوبات این شورا با لحاظ پیشنهادهای سامانه سجازا و درجه اعتباری زندانی، مبتنی بر رأی اکثریت است و در سامانه سجازا ثبت و به زندانی ابلاغ می‌شود. اجرای این مصوبات، در خصوص طبقه بندی، انتقال، اشتغال خارج از زندان بسته و مرخصی زندانیان، منوط به موافقت قاضی اجرا است و در سایر موارد، رئیس مؤسسه مراتب را به همراه صورتجلسه مصوبه، جهت اتخاذ تصمیم قضایی، به واحد اجرای احکام دادرسی یا مرجع قضایی ذی ربط گزارش می‌نماید. صورتجلسات مذکور با درج تاریخ و بدون خط خوردگی تنظیم و امضاء کنندگان نام و نام خانوادگی، سمت و نظر خود را به صراحت اعلام می‌کنند.

تبصره 2

تبصره 2 - در صورتی که شورای طبقه بندی، درخواست طرح شده و یا پیشنهاد سامانه هوشمند سجازا را نپذیرفت، علت مخالفت را به طور کتبی و مستدل در سامانه مذکور و پرونده اجرای احکام ثبت می‌کند.

تبصره 3

تبصره 3 - سامانه بر اساس درصد پیشنهادهایی که توسط شورای طبقه بندی در هر مؤسسه تأیید نمی‌شود به صورت تصادفی درصدی از موارد عدم تأیید را جهت تحلیل و بررسی به مدیرکل زندان‌های استان ارجاع می‌دهد و او نتایج این بررسی را جهت اخذ تصمیمات مقتضی به معاون قضایی سازمان و دادستان مرکز استان اعلام می‌کند.

ماده 25

ماده 25 - در مؤسسه‌هایی که بیش از یک قاضی اجرا حضور دارد، انتخاب قاضی عضو شورا برعهده دادستان شهرستان مربوط است. در ندامتگاه عمومی و مؤسسه‌هایی که از حوزه‌های مختلف قضایی یک استان، زندانی می‌پذیرد، حسب مورد یکی از معاونان دادستان مرکز استان با قضات اجرا، توسط دادستان

مرکز استان به عنوان سرپرست واحد نظارت و رئیس شورای طبقه بندی مؤسسه تعیین می‌شود و در خصوص کلیه امور مربوط به ارفاقات قانونی و درخواست‌های زندانیان تمام حوزه‌ها اتخاذ تصمیم می‌نمایند. این امر مانع از نظارت دادستان‌های حوزه‌های قضایی مربوط به امور زندانیان آن حوزه نیست.

ماده 26

ماده 26 - جلسات شورای طبقه بندی در مؤسسه‌های دارای بیش از پانصد زندانی حداقل دو روز در هفته و در مؤسسه‌های دارای کمتر از این تعداد زندانی، حداقل یک روز در هفته به دعوت دبیر شورا تشکیل می‌شود. در هر حال شورای طبقه بندی باید حداکثر ظرف یک ماه حسب گزارش‌های رسیده یا تقاضای زندانیان، نسبت به هر یک از موضوعات مطرح، نفیاً یا اثباتاً تصمیم‌گیری مجدد نماید و باید نظر مکتوب و مستدل خود را به زندانی ابلاغ و در سامانه مذکور و پرونده اجرای احکام ثبت کند.

ماده 27

ماده 27 - پس از تکمیل پرونده وضعیت، رئیس مؤسسه، با رعایت مصوبات کلی شورای طبقه بندی و پیشنهاد سامانه سجازا، برای بهره‌مندی زندانیان از برنامه اصلاح و تربیت معین و مناسب، نسبت به تطبیق و ابلاغ طبقه هر زندانی و تفکیک و انتقال وی به بخش مربوط در مؤسسه، اقدام می‌نماید. چنانچه تصمیم رئیس مؤسسه مغایر با شورای طبقه بندی ارجاع می‌شود. پیشنهاد سامانه سجازا باشد یا زندانی به تصمیم رئیس مؤسسه اعتراض نماید، موضوع به

تبصره 1

تبصره 1 - رئیس مؤسسه می‌تواند این وظیفه را به «کمیته تخصصی اصلاح و تربیت مؤسسه» تفویض نماید. این کمیته متشکل است از: مسئول واحد اصلاح و تربیت یا مسئول واحد فرهنگی مؤسسه و دو نفر کارشناس در زمینه‌های روانشناسی و علوم تربیتی با انتخاب رئیس مؤسسه.

تبصره 2

تبصره 2 - هر یک از متهمان بازداشتی و محکومان زندانی می‌توانند ظرف یک هفته از تاریخ طبقه بندی و جداسازی، به تصمیم اتخاذ شده از سوی رئیس مؤسسه یا کمیته تخصصی اصلاح و تربیت، اعتراض

نمایند. به اعتراضات مطروحه در اولین جلسه شورای طبقه بندی، حداکثر ظرف یک هفته رسیدگی و تعیین تکلیف می‌گردد.

تبصره 3

تبصره 3 – هرگونه تصمیم‌گیری برای تعیین یا تغییر طبقه بندی و تفکیک هر یک از زندانیان توسط شورای طبقه بندی یا رئیس مؤسسه و یا کمیته تخصصی اصلاح و تربیت، ضمن ابلاغ به زندانی، باید کتبی صورتجلسه و ضم پرونده اجرای احکام زندانی گردد و تصویر آن در پرونده رفتاری زندانی منعکس گردد.

ماده 28

ماده 28 – زندانیان هر یک از مؤسسه‌های کیفری به جز کانون، در صورتی که به علت ارتکاب تخلف، در شورای انضباطی محکوم شوند و اخلاق و رفتار و سوابق آنان حکایت از وجود حالت خطرناک باشد، به تشخیص و تصویب شورای طبقه بندی در نوبت اول حداکثر به مدت ده روز و در نوبت دوم به مدت پانزده روز در محل جداگانه (عندالافتضاء در اتاق‌های یک یا چند نفره) در آن مؤسسه نگهداری می‌شوند. اختصاص سالن جداگانه برای نگهداری این زندانیان بلامانع است.

تبصره

تبصره – کلیه محکومان جرایم مواد مخدر و روان گردان در «اردوگاه‌های کاردرمانی»، نگهداری می‌شوند. در استان‌هایی که این اردوگاه‌ها تا کنون از سوی دولت احداث نگردیده است، این محکومان، مطابق با ضوابط این آیین نامه، در ندامتگاه‌های عمومی نگهداری می‌شوند.

ماده 29

ماده 29 – رئیس مؤسسه و در غیاب وی بالاترین مقام مسئول در مؤسسه می‌تواند زندانیانی را که در نظم مؤسسه اخلاف کرده اند، حداکثر به مدت 24 ساعت جداسازی و در اول وقت اداری مراتب را به شورای طبقه بندی و شورای انضباطی گزارش کند. شورای طبقه بندی بر اساس ماده 28 اتخاذ تصمیم می‌کند. وضعیت زندانیان یا متهمانی که به دلیل داشتن حالت خطرناک و یا اخلاف در نظم عمومی و اذیت و آزار دیگر زندانیان، مطابق تصمیم شورای طبقه بندی مؤسسه، جداسازی شده و در محل جداگانه در مؤسسه

نگهداری می‌شوند، بلافاصله به مسئول واحد بهداری و واحد مشاوره مؤسسه و حداکثر ظرف 24 ساعت به قاضی اجرا و دادستان شهرستان گزارش می‌شود. لازم است زندانی در این شرایط نیز به صورت روزانه از ملاقات با پزشک یا مسئول بهداری، استحمام، کتاب خوانی، مشاوره روانشناس یا روحانی مؤسسه و همچنین از هواخوری (حداقل یک ساعت در روز) جدا از دیگران، بهره‌مند باشد.

ماده 30

ماده 30 - زندانیان در حال تحمل محکومیت که به دلیل داشتن پرونده اتهامی دیگر تحت قرار می‌باشند (محکومان دارای قرار باز) در مؤسسه کیفری مربوط نگهداری می‌شوند، مگر آنکه طبق دستور صریح مقام قضایی صلاحیت دار، حضور آن‌ها برای مدت معین در نزدیکترین بازداشتگاه به مرجع قضایی، ضرورت داشته باشد.

ماده 31

ماده 31 - نگهداری محکومان و متهمان در یک مکان ممنوع است. نگهداری متهمان در بازداشتگاه‌ها و زیر نظر سازمان صورت می‌گیرد. متهم بازداشتی حداکثر تا زمان صدور رأی دادگاه در بازداشتگاه عمومی نگهداری می‌شود، مگر آنکه به دستور مقام قضایی یا مطابق با مصوبات کلی شورای مرکزی طبقه بندی، نگهداری وی در بازداشتگاه امنیتی، نظامی و یا انتظامی که زیر نظر سازمان تشکیل شده و تحت نظارت سازمان می‌باشد، ضروری تشخیص داده شود. حضور محکومان در بازداشتگاه مطلقاً ممنوع است.

متهم، زندانی محسوب نمی‌گردد و محل نگهداری او در هر حال حتی در قرنطینه یا واحد تشخیص و محوطه هواخوری باید جدا از محکومان باشد. تا هنگامی که بازداشتگاه‌های موضوع این آیین نامه ایجاد نشده است، در نزدیکترین مؤسسه، محل جداگانه و طبقه بندی شده‌ای برای نگهداری متهمان تحت قرار در نظر گرفته می‌شود. کلیه ضوابط و مقررات اداری، امنیتی، انضباطی، بهداشتی، درمانی، فرهنگی، مشاوره و مددکاری و اصول طبقه بندی مربوط به مؤسسه‌های کیفری، با رعایت حداکثری حقوق متهمان و حداقل محدودیت‌ها، در بازداشتگاه‌ها نیز حاکم است. بازداشتگاه‌ها باید از حیث امکانات و امور رفاهی، در مقایسه با زندان‌ها از حداکثر امکانات برخوردار باشند. به محض ابلاغ رأی یا برگ اعلام محکومیت اعم از قطعی و غیرقطعی، محکوم علیه حسب مورد از بازداشتگاه به ندامتگاه عمومی و یا اردوگاه کاردرمانی منتقل می‌شود.

ماده 32

ماده 32 - سازمان می‌تواند برای ایجاد بازداشتگاه‌ها از ظرفیت بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی استفاده کند.

ماده 33

ماده 33 - در هر یک از مؤسسه‌ها، ضمن رعایت مصوبات شورای طبقه بندی، در هر حال زندانیان زیر جدای از دیگر زندانیان نگهداری می‌شوند:

الف - محکومان دارای بیش از هجده سال تا بیست و پنج سال سن.

ب - محکومان جرایم سیاسی.

پ - محکومان روحانی و نظامی.

ت - محکومان مالی در اجرای مواد 3 و 5 قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب 1394.

ث - محکومان اتباع خارجی تا حد امکان.

ج - محکومان دارای ناتوانی جسمی، روانی یا اختلال‌های هویت جنسیتی.

چ - محکومان دارای بیماری‌های واگیردار بر اساس دستورالعمل‌های معاونت سلامت، اصلاح و تربیت سازمان.

تبصره 1

تبصره 1 - جداسازی موضوع این ماده به معنای نگهداری زندانی در بند انفرادی نیست و طبقه بندی باید به نحوی اجرا گردد که محکومان مشمول این ماده از همه حقوق خود بهره‌مند شوند.

تبصره 2

تبصره 2 - هرگونه اعمال سلیقه شخصی و یا نقض ضوابط فوق ممنوع است. مگر در موارد اضطراری و دارای فوریت، که در این صورت رئیس مؤسسه با احراز ضرورت، رأساً نسبت به جداسازی این دسته از

زندانیان اقدام و در اولین فرصت مراتب را جهت اتخاذ تصمیم به شورای طبقه بندی و قاضی اجرا اعلام می‌کند.

تبصره 3

تبصره 3 – در اجرای تبصره 2 ماده 150 قانون مجازات اسلامی و پس از تأمین بودجه و نیروی انسانی متخصص، سازمان در حوزه قضایی مرکز استان، برای نگهداری افراد دارای اختلال روانی که فاقد مسئولیت کیفری هستند، مرکز اقدام تأمینی ایجاد می‌کند.

تبصره 4

تبصره 4 – جوانان بالای هجده سال که به هر علتی (جسمی، فکری و ظاهری) شرایط یا ظاهری متناسب با همسالان خود ندارند و کمتر از هجده سال به نظر می‌رسند، با تأیید مسئول بهداری یا روانشناس مؤسسه، در بخش جوانان کانون اصلاح و تربیت نگهداری می‌شوند. انتقال این افراد از بخش مذکور، صرفاً با توصیه پزشک مؤسسه و مصوبه شورای طبقه بندی صورت می‌پذیرد.

ماده 34

ماده 34 – چنانچه ظرفیت و فضای فیزیکی فعلی مؤسسه، قابلیت اجرای مطلوب طرح طبقه بندی، بر اساس سیاست‌های ابلاغی شورای مرکزی طبقه بندی را نداشته باشد، مدیر مؤسسه با هماهنگی مدیرکل زندان‌های استان و دفتر فنی و عمرانی سازمان و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط از طریق تغییر معماری، نسبت به اجرای طرح طبقه بندی اقدام می‌نماید.

ماده 35

ماده 35 – جابجایی زندانی داخل مؤسسه، با رعایت مصوبات شورای طبقه بندی، در اختیار رئیس آن مؤسسه است. رئیس مؤسسه می‌تواند زندانیان شاغل در بخش خدمات مؤسسه را در خوابگاه جداگانه نگهداری کند.

ماده 36 - شورای طبقه بندی در خصوص زندانیان سالمند و زندانیانی که به سبب ناتوانی جسمی و روانی یا داشتن اختلال‌های هویت جنسیتی نیازمند نگهداری در شرایط و امکانات خاص هستند، بلافاصله ضمن اخذ نظر پزشک، تشکیل جلسه داده و اتخاذ تصمیم می‌کند و برنامه‌هایی متناسب با مشکلات و نیازهای آنان و منطبق با سیاست‌ها و رویه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را تنظیم و ابلاغ می‌کند. این زندانیان تا حد امکان جدای از دیگر زندانیان و یا در اتاق مستقل که مجهز به امکانات لازم است نگهداری می‌شوند. در این صورت زندانی حق شرکت در برنامه‌های روزانه و اصلاح و تربیت و هواخوری مؤسسه را دارد و از هرگونه اقدامی که تبعیض ناروا محسوب می‌شود نسبت به این گونه زندانیان باید اجتناب شود.

تبصره

تبصره - در موارد اضطراری و دارای فوریت، رئیس مؤسسه با احراز ضرورت، رأساً نسبت به جداسازی این دسته از زندانیان از بدو پذیرش و تشخیص اقدام و در اولین فرصت مراتب را جهت اتخاذ تصمیم به شورای طبقه بندی اعلام می‌کند.

ماده 37 - مصوبات شورای طبقه بندی هر مؤسسه در خصوص نحوه تفکیک بخش‌های مختلف مؤسسه و طبقه بندی زندانیان و متهمان، باید در سامانه مربوط، ثبت و در تابلوی اعلانات همه اندرزگاه‌ها نصب گردد. هرگونه تخطی از مقررات و ضوابط مربوط به طبقه بندی متهمان و محکومان، تخلف محسوب و مرتکب اعم از رئیس زندان، رئیس اندرزگاه و دیگر مدیرانی که مسئولیت نظارت بر این امر را دارند، مشمول تنبیهات اداری مذکور در ماده 9 قانون رسیدگی به تخلفات اداری می‌شوند.